

Türk Tıp Tarihi Arkivi

Cilt 2. No. 6. 1937

(Hüzün) ün Mahiyet ve Sebepleri

Ibni Sina

(Hüzün) [1], Nefsani bir elemdir ki sevilen şeyleri bitirmek ve kaybetmekden, aranan ve istenilen şeyleri bulamamak ve elde edememeden ileri gelir. Hiç bir kimse yoktur ki bu sebeplerden yakayı sıyrabilmiş olsun. Çünkü sevdiği şeylerden bir şeyi bitirmemiş ve zayi etmemiş, veya aradığı ve istediği şeylerin hepsini elde etmiş hiç bir kimse bulunamaz. Zira insanın şu alemdeki sevdiği şeylerin hepsi zevale ve bozulmağa maruzdur. Ve hiç birisi sabit değildir. Dünyaya aid matlubatı da yine böyledir. Onlardan sevdiği şeyler gibi zeval ve fesada maruzdur. Çünkü insanın dünyevi matlubatı her halde fani ve zail olan şeylerdir. Amma sabit ve daim olan (Umuru akliye)ye gelince; o hiç bir vakit bitirilmez, gayib ve zayi olmaz. Zira (Umuru akliye)yi gashedecek ne bir elem vardır ve ne de ona bir Afet arız olabilir. Lâkin herkesin alakadar olduğu Umuru dünyeviye (Umuru akliye)nin hilafıdır ki onu korumak olmaz. Bozulmasından, zevalinden, değişmesinden emin olunmaz.

İmdi kendisine (hüzün) arız olmamasını isteyen kimse şunu yapmalıdır :

Dünyaya aid sevdiği ve dünyaya aid aradığı ve istediği şeyleri olduğu gibi zevale mahkûm ve bozulmağa müstaîd ve merhun olarak tasavvur etmek ve bunların tabî'larında olmayan sebat, beka, ve devam gibi vasıfları bunlardan beklememek ve aramak ve belki mahbubat ve matlubatının peşinde iken onların tebdilini, intikal ve kuvvetlerini görünce isti'zam etmemek ve çok görmemek.

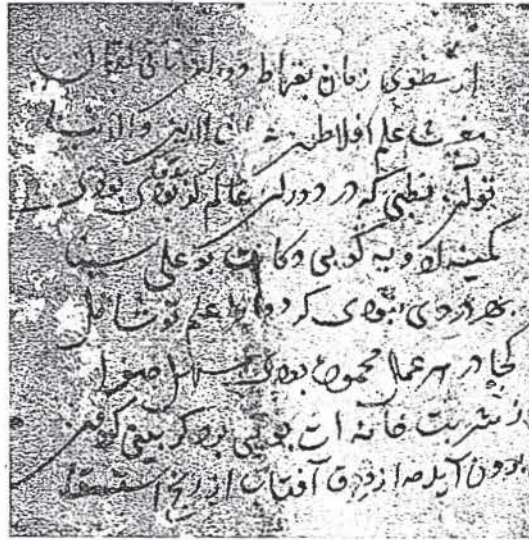
İşte bu halet kendisinde tahakkuk eden kimse sevdiğini bitirmek ve kaybetmekden mahzun aradığını ve istediğini elde edememekden mağmum olmaz. Belki sevdiği ve istediği şeyleri hacet miktarı alır. Ve onları zayi ettiği ve bulamadığı zaman de müteselli olur.

[1] (Hüzün) kelimesinin mukabili Öz dilimizde (Tasa)dır.

İbni Sinayı kıyasen bir medih

Dr. A. Süheyl Ünver

Kütüphanelerimizde mahfuz eski ve el yazması Tıb Kitapları-
nın baş ve sonlarında mevcut boş sahifelerde ekseriya Tababetle
ve hekimlerle alâkadar kısa ve uzun bahislere, şiiirlere ve be-
yitlere tesadüf olunur ; Bu da onlardan biridir. Feyzullah efendi
kütüphanesinde 1324 No. lu İbni Sina'nın kanun eserinde metinle
alâkası olmayan şöyle bir manzume vardır. Bunu Profesör Yusuf
Ziya dilimize çevirmiştir. Bu fotoğraf nushasında ufak bir dik-
katle metin okunabildiği için yalnız tercemesini yazmakla iktifa
edilmiştir :

«Zamanın Aristosu, Devranın Bukratı, Lokmanın ikincisi
Eflatun ilminin feyizli bahçesi, din ve Dünyanın hocası [*]
Sen o kutubsun ki eğer devranı âlemde bir fenalık olursa
Senin dükkânında en aciz eczacı Ebu Ali Sinadır.
Eğer senin ilmin her derdin devasına Şâmil olmasaydı
Nasıl her içişde Mahmude [1] müşhil olabilirdi -

[*] Metinde İraf, İrak gibi bir Kelime olması muhtemel. Lâkin bir Vezir
veya Hükümdar ismi, ihtimal âlayidir (Mütercim)

[1] Skamoniya

Eğer senin şerbethanenden bir parça koku feleğin burnuna gitseydi. Ay ısıtmadan [2] Güneş de İstiska hastalığından haric kâ-lırlardı.

Bu manzumeyi yazan malûm değildir. Tekrim edilmek istenen zat İbni sinadan üstün tutulmak istenmiştir. Lâkin çok mubalağalı bir suretde meth edilmiş ve bu meth esnasında İbni Sina'nın bu zatın Eczacısı olabileceği yazılmışdır. Kailinin İbni Sina olması şüphelidir.

Maamafih İbni Sina gibi büyük Üstadlardan biri için yazılmışdır. Kanun eserinin bir köşesine ilâve edilmiş olması da haizi dikkattir.

Un éloge dans lequel İbni Sina est pris comme mesure.

Dr. A. Süheyl Ünver

On recontre, dans les premières et les dernières pages vides des anciens manuscrits qui sont conservés dans nos bibliothèques, des écrits concernant la médecine et les médecins. Une copie du Canon d'İbni Sina se trouvant à la bibliothèque de Feyzullah efendi au numéro 1324, contient un poème n'ayant aucun rapport avec le texte, et qui a été traduit en notre langue par le Prof. Yusuf Ziya. Le texte pouvant être lu dans la photographie, nous nous contentons d'en donner la traduction :

— «Tu es l'Aristote et l'Hippocrate, le second Lokman de l'époque, le jardin lumineux de la science de Platon, le maître de la religion et du monde. Tu es le centre, qui, lorsqu'il arrive melheur à l'Univers, Ebu Ali Sina est le plus humble pharmacien de ta boutique.

Si ta science ne contenait pas un remède à tous les maux, comment chaque fois la scammonée pourrait-elle être laxative. Si un peu du parfum de ton laboratoire n'arrivait au nez de la providence la lune resterait hors de la fièvre [1] et le soleil de l'hydropisie.»

L'auteur de ce poème n'est pas connu. La personne honorée [2] est considérée comme étant d'un rang plus élevé que celui d'İbni Sina. Mais il est loué d'une façon très exagérée et dans

[2] Hümmayi Dik - Bir nev'i Humma

[1] Fièvre de Dik - Un genre de fièvre.

[2] İraf dans le texte. Un nom de roi ou de ministre. Peut être Alayî.

çet éloge, il est écrit qu'Ibni Sina aurait pu être son pharmacien. Cependant ceci peut être écrit pour l'un des grands maîtres comme Ibni Sina. Il est intéressant que cela se trouve ajouté au Canon.

Eski Türklerde Dişçilik

M. Ş. Yaltkaya [*]

Semer kand'lı Şerif Hasan dedi ki :

— Ben bu diyarda bulunuyorken bir gün dişim ağrıdı. Hatalılardan bir dişçiye müracaat ettim. Eli ile ağrıyan dişimden çürümüş olan kısmı aldı. Ve onun yerine başka bir diş parçası koydu. Ve bunun üzerine bir yağ sürerek o gün su içmememi tavsiye etti. Bunun eklediği kısım tabii denilecek kadar sağlam ve güzel oldu. Yalnız ikisinin rengi birbirini tutmuyor idi.

Quelques mots sur l'Odontologie chez les anciens turcs

M. Ş. Yaltkaya

Şerif Hasan de Semerkand dit :

— Pendant que je me trouvais dans ce pays, j'eus un jour mal aux dents. Je m'adressai à un dentiste.

Il enleva avec sa main la partie cariée de la dent qui me faisait mal et la remplaça avec un autre morceau de dent.

Il l'enduit ensuite d'huile et me conseilla de ne pas boire d'eau pendant toute la journée. La partie qu'il ajouta fut tellement solide qu'il eut dit qu'elle était naturelle. Seulement sa couleur ne se concordait pas avec la dent.

[*] Ülkü No. 48. 1937.